

Projekat „Autobusi za Novi Sad, Srbija“

Netehnički rezime projekta

Novembar, 2019.

Sadržaj

1. Osnovne informacije	1
Uvod.....	1
Lokacija	1
Kratak pregled Projekta i investicija.....	2
Trenutni status Projekta.....	3
2. Ključni nalazi zaštite životne sredine , bezbednosno-zdravstveni i socijalni nalazi	4
Pregled	4
EHSS uticaji i mere za ublažavanje uticaja.....	5
Šta su uopštene dobrobiti Projekta?.....	6
3. Kako će interesne strane biti angažovane na Projektu?	6
Šta je plan angažovanja interesnih strana?.....	6
Ko su ključne interesne strane?.....	6
Kako interesna strana može da podnese upit ili prigovor?	9

1. Osnovne informacije

Uvod

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) razmatra zajam Javnom gradskom saobraćajnom preduzeću Novi Sad (JGSP Novi Sad ili „Preduzeće”) radi predložene nabavke do 30 autobusa, koja obuhvata 25 autobusa od 12m i 5 zglobnih autobusa od 18m, predviđene u sklopu tekućeg projekta obnove voznog parka („Projekat”). Ovaj Netehnički rezime Projekta (NTS) pruža uvid u planiranu nabavku autobusa i opisuje potencijalne dobrobiti i štetne uticaje Projekta. Njime se takođe objašnjava način na koji će se potencijalni uticaji Projekta i njegovih pratećih postrojenja¹ (uključujući depo) biti izbegnuti, umanjeni i kontrolisani tokom svih faza razvojnog ciklusa, i daje se rezime pristupa angažovanju interesnih strana u budućnosti.

Kontakt informacije za Projekat su:

Ime osobe	Kontakt podaci
Snežana Jaković	Broj telefona: 0800 211 210 Adresa: Futoški put 46 i Bulevar Jaše Tomića 6 E-pošta: Snezana.Jakovic@gspns.rs Vebsajt: http://www.gspns.co.rs/

Lokacija

Depo autobusa Preduzeća nalazi se u gradu Novi Sad, u zapadnom delu Novog naselja. Na Slici 1 narandžastom bojom prikazana je granica depoa. Objekat je okružen prometnim magistralnim saobraćajnicama s istočne (Bulevar Kneza Milosa) i južne strane (Futoški put), dok je sa zapadne strane neizgrađeno zemljište. Stambene zgrade se nalaze sa severne strane autobusnog depoa, otprilike 35m od parkirališta za autobuse. Projekat je usmeren na zamenu 30 postojećih dizel autobusa, bez planiranih izmena samog depoa.

---

¹ Prema definiciji standarda za realizaciju EBRD-a, prateća postrojenja ili preduzeća ne finansira EBRD, kao deo projekta. Iako mogu predstavljati zasebna pravna lica, njihova održivost i postojanje isključivo zavise od projekta, a dobra i usluge koje one proizvode su od suštinske važnosti za uspešno odvijanje projekta.

Slika 1 – Lokacija Projekta

Izvor: Google Earth (2019)

Kratak pregled Projekta i investicija

Grad Novi Sad nastavlja da investira u svoju saobraćajnu infrastrukturu i usluge u cilju stimulacije korišćenja javnog prevoza kao održivog, bezbednijeg i ekološki prihvatljivijeg odgovora na potražnju mobilnosti u okviru konurbacije. Sistem javnog gradskog prevoza u Novom Sadu trenutno obuhvata potpuno integrisanu mrežu autobuskih linija koja je u vlasništvu i pod upravom Preduzeća.

Preduzeće je u vlasništvu grada i vrši gradski, prigradski i vangradski prevoz putnika za Grad Novi Sad, kao jedini javni prevoznik u Gradu. Preduzeće raspolaže sa 262 autobusa koji koriste dizel ili CNG gorivo, a među kojima ima solo autobusa, zglobnih autobusa i autobusa manjeg kapaciteta. Kao tehnička podrška floti, postoji delatnost održavanja, kao i postrojenja u depou, među kojima ima četiri stanice za točenje CNG (prirodni komprimovani gas), dva CNG kompresora i stanice za točenje dizel goriva.

Na Slici 2 prikazana je mreža gradskih autobuskih linija javnog prevoza kojima Preduzeće trenutno upravlja (počevši od 1.9. 2019. godine).

Slika 2: Mreža javnog prevoza u Gradu Novom Sadu

Trenutni status Projekta

Preduzeće raspolaže sa 270 operativnih autobusa, i to:

- 19 – Van Euro klase
- 50 – EURO 1
- 21 – EURO 2
- 76 – EURO 3
- 25 – EURO 4
- 13 – EURO 5
- EEV (Energetski efikasna vozila) – 58
- 8 – EURO 6

Preduzeće i Grad Novi Sad uspešno koriste CNG autobuse od 2011. godine, te su u toku s tehnologijom, kao i upravljanjem i održavanjem ovakvih vozila. CNG autobusi su se pokazali kao pouzdani, i pokazalo se da pouzdano i efikasno saobraćaju na linijama u centru grada. Uzimajući u obzir uspešne rezultate koje su postigli CNG autobusi, i u skladu s naporima koje Grad ulaže kako bi unapredio održivost operacija svog javnog prevoza, Grad je odlučio da obezbedi dodatne CNG autobuse kao zamenu za starija vozila koja bi trebalo rashodovati.

Kao deo programa obnove, trideset Euro 0 i Euro 1 dizel autobusa biće zamenjeno srazmernim brojem Euro 6 CNG autobusa. Predložena nova flota biće dobavljena kao jedna serija koja će se sastojati iz 25 solo autobusa od 12m i 5 zglobnih autobusa od 18m. Rečene jedinice biće raspoređene na najprometnijim linijama i direktno će zameniti Euro 0 i Euro 1 dizel autobuse, koji su skoro 30 godina u pogonu. Svi novi autobusi su opremljeni rampama za kolica za osobe s invaliditetom.

2. Ključni nalazi zaštite životne sredine, bezbednosno-zdravstveni i socijalni nalazi

Pregled

U oktobru 2019. godine Preduzeće je pokrenulo Dubinsku analizu zaštite životne sredine i socijalnu analizu (ESDD) u ime Evropske banke za obnovu i razvoj. Ova analiza je ocenila štetne uticaje i dobiti Projekta na životnu i društvenu sredinu, uzimajući u obzir sledeće kriterijume:

- Politika zaštite životne sredine i socijalna politika EBRD iz 2014, koja se sastoji od sveobuhvatnog seta Zahteva za realizaciju, kojima se pokrivaju ključne oblasti problema i uticaja na životnu i društvenu sredinu - i
- Primenjive zahteve Evropske unije (EU) za životnu i društvenu sredinu i Nacionalne zahteve za životnu i društvenu sredinu

U slučajevima gde je ustanovljena potreba za daljim sprovođenjem mera za ublažavanje uticaja na životnu sredinu, i za adresiranje uticaja ili napredaka u korporativnom učinku za životnu i društvenu sredinu, zdravlje i bezbednost (EHSS), predložene su mere koje se navode u Akcionom planu za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESAP). Ovaj plan bi trebalo da obezbedi usaglašavanje s relevantnim korporativnim i nacionalnim standardima, standardima Evropske unije i EBRD Zahtevima za realizaciju. Projekat se osmišljava tako da u potpunosti odgovori na ove zahteve. Analizom su ustanovljeni aspekti lokaliteta Preduzeća i korporativnih procedura koje treba unaprediti, i oni čine sastavni deo ESAP-a, čime se Projekat strukturira tako da odgovori na zahteve EBRD-a.

EBRD kategorizuje svoje investicije prema rizicima i uticajima koji se tiču relevantnog sektora i u skladu sa EBRD Politikom zaštite životne sredine i socijalnom politikom iz 2014. godine². Prema tim politikama, direktni investicioni projekti su svrstani pod A, B ili C (u opadajućem poretku s obzirom na potencijalni uticaj), radi ustanovljivanja karaktera i nivoa istraživanja životne i društvene sredine, obelodanjivanja informacija i stepena u kom je potrebno angažovanje interesnih strana. To se određuje na osnovu karaktera, lokacije, osetljivosti i razmera Projekta, i na osnovu značaja potencijalnih štetnih uticaja na životnu sredinu i socijalnih uticaja koje Projekat može imati u budućnosti.

Prema EBRD ovaj Projekat je svrstan u Kategoriju B, što je provereno i potvrđeno tokom ESDD procesa.

---

² <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395238867768&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>. (Napomena – Nova EBRD Politika zaštite životne sredine i socijalna politika je izdata u aprilu 2019. Godine, ali se u ovom slučaju primenjuje prethodna).

EHSS uticaji i mere za ublažavanje uticaja

U tabeli dole dat je sažetak glavnih potencijalnih pozitivnih i negativnih EHSS uticaja Projekta, kao i pregled ključnih mera za ublažavanje uticaja kojima se sprečava aktualizacija svakog značajnog uticaja.

EHSS Aspekt	Pregled uticaja	Rezime mera za ublažavanje uticaja
Razvoj i realizacija projekta (obuhvata i šire povezana postrojenja)		
Klima i kvalitet vazduha	Predviđa se da će Projekat dovesti do poboljšanja kvaliteta vazduha putem smanjenja gasova staklene bašte i drugih izduvnih gasova vozila.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine .
Buka i vibracije	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih uticaja budući da rad će rad autobusa i depoa, osim uvođenja novih vozila, ostati uglavnom neizmenjen.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Vodni resursi	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih uticaja na podzemne i nadzemne vodne resurse.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Upravljanje otpadom	Otpadom koji se stvara usled trenutnog rada prikladno upravljaju ovlašćeni izvođači radova. Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih uticaja u pogledu upravljanja otpadom.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Geologija i zemljište	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih uticaja.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Ekosistemi i flora i fauna	Predviđa se da Projekat neće dovesti do značajnijih negativnih uticaja na biodiverzitet, ekosisteme, i floru i faunu.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Kulturna baština i arheologija	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih uticaja na kulturnu baštinu.	Stalna primena postojećih kontrolnih mera zaštite životne sredine.
Izgled predela	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih negativnih uticaja na izgled predela.	Nije primenjivo.
Bezbednost i zdravlje	Predviđa se da razvoj Projekta neće imati značajnije negativne uticaje na bezbednost. Uvođenjem novih autobusa predviđeno je poboljšanje pouzdanosti i udobnosti za vozače i putnike, kao i smanjenje zagađenja.	Stalna primena postojećih bezbednosno-zdravstvenih mera.

EHSS Aspekt	Pregled uticaja	Rezime mera za ublažavanje uticaja
Otkup zemljišta	Ne postoji potražnja za otkupom zemljišta, stoga ova tema nije primenjiva u okviru Projekta.	Nije primenjivo.
Socijalni	Predviđa se da razvoj Projekta neće dovesti do značajnijih negativnih socijalnih uticaja. Uvođenjem novih autobusa predviđeno je poboljšanje pouzdanosti i udobnosti za vozače i putnike, kao i smanjenje zagađenja.	Lokalnim zajednicama će biti predstavljene informacije o Projektu (novi autobusi, red vožnje itd.) kao i povezane operacije i aktivnosti (poput smart kartica, novih stajališta). Javnost će imati uvid u razrađeni Plan angažovanja interesnih strana (SEP).

Šta su uopštene dobrobiti Projekta?

Očekuje se da će se Projektom poboljšati pristupačnost i udobnost prevoznog sistema, naročito za ranjive grupe (uključujući osobe s invaliditetom i žene s decom). Novi autobusi će biti opremljeni rampama, te će pristup korisnicima invalidskih kolica i ženama s decom biti olakšan. Novi CNG autobusi će doprineti smanjenju štetnih emisija, a samim tim i poboljšanju javnog pristupa javnom prevozu, naročito na prometnim linijama. Očekivano ukupno smanjenje emisija na godišnjem nivou (izraženo u tonama po godini) iznosi 2595t CO₂ (71% uštede u odnosu na trenutne emisije), 0,95t čestica (98% uštede u odnosu na trenutne emisije) i 16,38t NOx (84% uštede na trenutne emisije).

Pored toga, razvijen je Akcioni plan za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESAP) kako bi se postojeće delatnosti i predložena ulaganja uskladila sa EBRD Zahtevima za realizaciju. Predložene oblasti delovanja će dovesti do poboljšanja EHSS učinkovitosti i unaprediti delatnosti Preduzeća i izvođača radova.

3. Kako će interesne strane biti angažovane na Projektu?

Šta je plan angažovanja interesnih strana?

Za Preduzeće je razvijen Plan angažovanja interesnih strana (SEP), sa ciljem da ustanovi ko su ključne interesne strane i da osigura da one budu blagovremeno obavешtene o relevantnim potencijalnim uticajima Projekta. SEP-om se takođe opisuje mehanizam zvaničnih prigovora koji je na raspolaganju interesnim stranama u slučaju da imaju upite, žalbe, prigovore itd. Ukoliko dođe do promene aktivnosti ili uvođenja novih aktivnosti koje se tiču angažovanja interesnih strana, SEP će biti revidiran i ažuriran. Pored toga, SEP će tokom implementacije Projekta redovno biti revidiran, i ažuriran po potrebi.

SEP obuhvata sledeće:

- Opis Projekta, lokaciju i ključna pitanja zaštite životne sredine i socijalna pitanja;
- Zahteve za javne konsultacije i obelodanjivanje informacija;
- Identifikaciju interesnih strana i drugih uključenih strana;
- Program za angažovanje interesnih strana i metode angažovanja i resursa; i
- Mehanizam rešavanja prigovora.

Ko su ključne interesne strane?

Interesne strane mogu biti pojedinci i organizacije na koje Projekat utiče neposredno ili posredno, na pozitivan ili negativan način i koje žele da izraze svoje stavove. Za ustanovljivanje ključne interesne strane primenjuje se sledeća definicija:

„Bilo koja interesna strana koja ima značajan uticaj ili je značajno pogođena radovima i čije je interesovanje i uticaj neophodno prepoznati kako bi radovi bili uspešni“.

Ključne interesne strane su navedene u sledećoj tabeli:

Vrsta	Kategorija interesne strane	Naziv	Pogođenost / Uticaj	Preferirani metod angažovanja
Interesne strane Projekta / Interne interesne strane	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Zaposleni JGSP 	Ova grupa će neposredno biti pogođena Projektom i imati uticaj na njega time što će donositi odluke u svakoj fazi procesa.	Konsultacije sa zaposlenima JGSP, kao i izvođačima radova biće obavljene posredstvom sektora za ljudske resurse i obrazac za prigovore će im biti na raspolaganju.
		<ul style="list-style-type: none"> EBRD 		EBRD će biti konsultovan povodom različitih aspekata Projekta, uključujući zahteve za zaštitu životne sredine i socijalne zahteve.
Nacionalni državni ograni	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo zaštite životne sredine Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Ministarstvo ekonomije 	Ova grupa ima neposredan uticaj na Projekat time što osnažuje propise i izdaje relevantne dozvole.	JGSP će biti u obavezi da dostavlja zvanična pisma i e-mejllove relevantnim upravama. JGSP će organizovati sastanke za izdavanje dozvola sa ministarstvima, tokom kojih će biti prilike da se raspravlja o problemima ili pitanjima u vezi sa izdavanjem dozvola, novim propisima i implikacijama Projekta.
Lokalna samouprava	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Gradska uprava za saobraćaj i puteve Gradska uprava za zaštitu životne sredine Gradska uprava za urbanizam i građevinske poslove Gradska uprava za zajedničke poslove Gradska uprava za zdravlje Gradska uprava za socijalnu i dečiju zaštitu Gradska uprava za obrazovanje Gradska uprava za inspeksijske poslove 	Ova grupa ima neposredan uticaj na Projekat time što osnažuje propise, vrši nadzor parametara zaštite životne sredine i planova reagovanja, i izdaje relevantne dozvole.	JGSP će biti u obavezi da dostavlja zvanična pisma i e-mejllove relevantnim upravama. JGSP će organizovati sastanke za izdavanje dozvola sa ključnim telima gradske uprave i Skupštinom grada tokom kojih će biti prilike da se raspravlja o problemima ili pitanjima u vezi sa izdavanjem dozvola, novim propisima i implikacijama Projekta.

Vrsta	Kategorija interesne strane	Naziv	Pogodnost / Uticaj	Preferirani metod angažovanja
Lokalne zajednice – korisnici autobusa	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Novi Sad (uključujući sve korisnike autobusa, naročito korisnike novih autobusa) 	Zajednice će imati dobit od Projekta u smislu dostupnosti novih autobusa, veće udobnosti i smanjene emisije.	JGSP će obaviti konsultacije sa preduzećima putem mesnih zajednica i na svom veb-sajtu objavljivati informacije o Projektu: red vožnje, informacije o novim autobusima i povezanim aktivnostima (uključujući nova stajališta i smart kartice).
Lokalna preduzeća	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Lokalna preduzeća koja se nalaze u blizini autobuskih linija, uključujući restorane, prodavnice itd. 	Preduzeća će imati benefit od Projekta u smislu povećanja pristupačnosti za korisnike njihovih usluga.	JGSP će obaviti konsultacije sa preduzećima putem mesnih zajednica i na svom veb-sajtu objavljivati informacije o Projektu: red vožnje, informacije o novim autobusima i povezanim aktivnostima (uključujući nova stajališta i smart kartice).
Univerziteti i obrazovne organizacije	Sekundarna	<ul style="list-style-type: none"> Saobraćajna škola Univerzitet u Novom Sadu 	Univerziteti i obrazovne organizacije mogu imati dobit od Projekta u smislu programa za stručnu praksu.	JGSP može saradivati sa univerzitetima i obrazovnim institucijama u cilju potencijalnog razvijanja studijskih programa i stručnih praksi.
Nevladine organizacije	Sekundarna	<ul style="list-style-type: none"> „Inženjeri Zaštite Životne Sredine“; „Arhus Centar Novi Sad“ 	Lokalne nevladine organizacije mogu uticati na Projekat neposredno i posredno tako što će pomoći promociju održivog saobraćaja kroz objavljivanje informacija i kampanja za podizanje svesti javnosti.	JGSP može da saraduje sa nevladinim organizacijama u cilju promovisanja održivog saobraćaja i podizanja svesti javnosti.
Mediji	Sekundarna	<ul style="list-style-type: none"> Radio / novine 	Mediji će imati neposredan ili posredan uticaj na Projekat putem publikacija.	Saopštenja za medije radi objavljivanja informacija o Projektu.
Izvođači radova	Primarna	<ul style="list-style-type: none"> Održavanje, popravka, preduzimači 	Ova grupa će imati direktan uticaj na Projekat putem uvažavanja stavova i komentara interesnih strana prilikom sklapanja ugovora i izvođenja radova.	Pravno obavezujući sporazum sa izvođačima radova angažovanim na Projektu (delatnosti popravke, održavanja itd.), u cilju obuhvatanja svih pomenutih projektnih zadataka u ugovoru koji se tiču životne i društvene sredine (u slučajevima kada

Vrsta	Kategorija interesne strane	Naziv	Pogodenost / Uticaj	Preferirani metod angažovanja
				su relevantni).

Kako interesna strana može da podnese upit ili prigovor?

Mehanizam rešavanja prigovora je razvijen za slučaj da postoje pitanja, upiti, žalbe ili prigovori povodom budućih projekata, a u cilju obraćanja ovim pitanjima. Zarad zavođenja ovih informacija, biće izdat obrazac za prigovore. Detaljan opis mehanizma prigovora izložen je u SEP-u. Obrazac za prigovore nalazi u prilogu SEP-a, i biće dostupan u kancelarijama Preduzeća u Novom Sadu, u prostorijama Skupštine grada, kao i u mesnim zajednicama. Informacije o Projektu će takođe biti objavljivane u lokalnim novinama i medijima, kao i na veb sajtu Preduzeća i Skupštine grada.